

תורת הקורא

הוראות מפורטות לבעלי קריאה

הלכות ומנהגים, דיוקים ודקדוקים, הערות ובירורים, חילופי גושים, הקשרים בקריאת פרשת השבוע

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות להשתתפות בהוצאות הגליונות, יתקבלו בברכה במכון כמו"כ אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל tameytora@gmail.com

גליון מס' 208

הפטרת נשא

ה"א תשפ"ד

גליון זה יו"ל ע"י מכון 'טעמי תורה'

תודה לכל העוזרים והמסייעים שגליון זה יראה אור © כל הזכויות שמורות, ניתן לצלם ולהדפיס כמות שהוא ללא שינוי

הלכה ומנהג

לפרשת נשא מפטירים:

למנהג האשכנזים והספרדים: מ'ויהי איש אחד מצרעה' (שופטים י"ג ב') עד 'בין צרעה ובין אשתאל' (שם כ"ה א').

למנהג התימנים: מ'ויהי איש אחד מצרעה' עד 'ויגדל הנער ויברכהו יי' (שם כ"ד ב').

הקשר לפרשה: בהפטרה מדובר על ציווי נזירות שמשון, וזה מעין הפרשה שנאמר בה פרשת נזיר (לבוש סימן תקמ"ט סעיף א').

❖ ❖ ❖

דיוקים ודקדוקים

י"ג ב': מצרעה - הצד"י בקמץ קטן, והרי"ש בשווא נח. וכן הוא להלן.

י"ג ג': האשה - השי"ן דגושה, והה"א לא נשמעת, ונקרא 'האש'. וכן הוא להלן (פסוקים ו' ט' י' כ"ד). אך להלן (פסוקים ו' ט' י') לאישה - השי"ן רפה, והה"א במפיק.

לדף, וילדת - הדלי"ת בשווא נח, ולא בשווא נע, למרות

הקושי. ויש להיזהר שלא להבליעה בתי"ו שישמע שקרא 'ילת', וכן שלא ישמע שקרא 'ילתת' בתי"ו, ושלא לחלק את התיבה לשתי תיבות ולקרא 'ילד ת'. ואם אינו יכול לקרוא בשווא נח בלי להבליע את הדלי"ת או לחלקה לשתי תיבות, עדיף לקרוא בשווא נע. וכן הוא להלן.

לדף, וילדת - היו"ד בקמץ. אך להלן (פסוק ה' ופסוק ז'): וילדת - היו"ד בחולם.

י"ג ה': כלי הנד - יש להיזהר שלא להבליע את הה"א מחמת כפל תנועות דומות שביניהן רק אות גרונית, וישמע שקרא 'כיןד'.

י"ג ז': ועתה - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'ואתה' באל"ף.

י"ג ח': ועתה - העי"ן בשווא נח. ואין להבליעה ולקרא 'ויתר' או לקרא 'ויעתר' בחטף סגול.

י"ג ט': ויבא מלאך ה' - יש להקפיד על הניגון המחרב של התלישה קטנה, שלא ישמע שהפיסוק הוא: 'ויבא מלאך, ה' - להים עוד'. אלא הכל ענין אחד: 'ויבא מלאך ה' - להים עוד'.

עמה - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'אמה' באל"ף.

י"ג י"א: האתה - יש להיזהר שלא להבליע את הה"א מחמת

כאות עי"ן או אות עי"ן כאות אל"ף, וכן אין למנות כשליח ציבור מי שקורא כן. וכן נפסק בשולחן ערוך (או"ח סימן נ"ג סעיף י"ב).

ובמשנה ברורה שם הביא את דברי האחרונים, שכתבו שבמקום שכולם מדברים כך מותר.

אך אע"פ שבמקום שכולם קוראים כך מותר להעלותו כש"ק כיון שכך רגילים באותו מקום, מ"מ לכתחילה ודאי ראוי ונכון להדר לקרוא כהוגן בהגייה הנכונה.

ובערוך השולחן (סימן נ"ג סעיף י"ד, סימן ס"א סעיף ח', סימן ס"ב סעיף ב') כתב שבמדינותינו אין בקיאים בחילוק שבין אל"ף לעי"ן, אך בכל זאת כתב (סימן ס"א סעיף ח') שבקריאת שמע יש לדקדק להפרישם זה מזה, וכתב עוד (סימן ס"ב סעיף ב') שהמדקדק במצוות יראה לדקדק בזה הרבה בכל התורה, ושכרו גדול כשמדקדק בזה, ובפרט במקום שאם קורא שלא כראוי משתנה המשמעות.

ומן הענין להזכיר את דברי היעב"ץ שכתב (הקדמת סידורו, סולם בית אל): דיבור הפה ומבטא השפה, צריך להיות שלם בחיתוך הלשון, כל מום לא יהיה בו, באות, בניקוד, בטעם, כהלכות לשון הקודש בכל תנאיו העד בעם, מה נמלצו אמרי נועם, ובייחוד שלא לקרות לעיני"ן אלפי"ן וכן ההי"ן.

יש שכתבו (בינת מקרא, ריו"ה בהבנת המקרא בדברים כ"ט ב') שכאשר באים כמה טעמים מחברים זה אחר זה, ראשון ראשון רהוט יותר למילה שלאחריו, ולפי זה תיבת מלאך מחוברת לתיבת ה' - להים עוד, ויתר מאשר תיבת ה' - להים עוד, וכולם מחברים במידה זאת, ולפי זה כל התיבות במשפט 'ויבא מלאך ה' - להים עוד' מחוברות אחת לשניה במידה זאת.

^א וכן הוא באבודרהם (סדר הפרשיות וההפטרות), ובספר השולחן (הלכות תפילה שער שיש), ובעץ חיים (הלכות קריאת התורה פרק ד'), ובמחזור ויטרי (כתב יד מוסקבה 841, מובא במחזורת גולדשמידט).

^ב וכן הוא ברמב"ם (סוף ספר אהבה).

^ג כל לשון 'אשה' שהוא שם עצם לנקבה, השי"ן דגושה והה"א לא נשמעת. וכל 'אשה' שפירושו האיש שלה, השי"ן רפה והה"א במפיק. והטעם שהשי"ן דגושה בתיבת 'אשה' שהוא שם עצם לנקבה, כתב האבן עזרא (בראשית ב' כ"ג) שהוא כדי שלא ישמע שהכוונה לאיש שלה, ואע"פ שאם הכוונה לאיש שלה הה"א צריכה להיות במפיק, מ"מ בידול זה לא מספיק, כי מצוי במקרא שנשמט המפיק בה"א (כגון: ותחקרה בחקרה שמות ב' ג'. לכן היום הנקודה, שם ט' י"ח. ועוד), וע"כ הוסיפו בידול נוסף זה של הדגש בשי"ן.

ולפי זה יוצא שיש להקפיד מאד הן להדגיש את השי"ן בתיבת 'אשה' שהוא שם עצם לנקבה, כדי שלא ישמע שהכוונה לאיש שלה והושמט המפיק, והן להשמיע את הה"א בתיבת 'אשה' שהוא לשון האיש שלה, שלא ישמע שמתכוון לשם עצם 'אשה'.

^ד ולא יתכן כלל שיבוא כאן שווא נע, שהרי אין דגש בא אחר שווא נע. וכל הטעם שהתי"ו דגושה, משום שלפניה שווא נח.

^ה הגיית הדלי"ת הרפה דומה להגיית האות זי"ן, ואין כל קושי להגותה בשווא נח לפני האות תי"ו, אך כיון שאצל האשכנזים והספרדים נשתכחה הגיית הדלי"ת הרפה, והוגים כל דלי"ת כמו הדלי"ת הדגושה בדגש קל, נוצר קושי להגותה לפני האות תי"ו (וראה מה שכתב בזה בשו"ת פאת שדך ח"ב סוף סימן כ"ד).

^י בגמרא (מגילה כ"ד ע"ב) כתוב שאין לכהן לישא את כפיו אם קורא אות אל"ף

